

การศึกษาความหลากหลายทางบัญชีของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน
ตามทัศนะของผู้ทำบัญชี และอาจารย์มหาวิทยาลัยในจังหวัดสมุทรปราการ
THE STUDY OF ACCOUNTING VARIETY FOR EACH COUNTRY IN AEC ACCORDING
TO VIEWPOINTS OF ACCOUNTANTS AND UNIVERSITY LECTURERS
IN SAMUTPRAKARN PROVINCE

นงลักษณ์ เจริญทอง *

ณัฐธยาน์ อธิรัฐจิรัชัย **

พัชรภรณ์ ใจบุญมา ***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความหลากหลายทางบัญชีของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนของผู้ทำบัญชี และอาจารย์ผู้สอนมหาวิทยาลัยในจังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทัศนะของผู้ทำบัญชี และอาจารย์มหาวิทยาลัยในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีต่อความหลากหลายทางการบัญชีของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน 2) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเตรียมความพร้อมของนักบัญชีเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 17 คน ได้แก่ ผู้ทำบัญชีและอาจารย์มหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย และสังคม มีผลต่อการพัฒนาทางการบัญชี และการวิจัยด้านความรู้ความสามารถของนักบัญชี ประกอบไปด้วยความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ศิลปะ วรรณกรรมและวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านธุรกิจเพื่อสามารถนำไปปฏิบัติควบคู่กับการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้ และพฤติกรรมที่เป็นระบบ มีความคิด

* หัวหน้าสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชีและวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก,

e-mail : pui_nongluck@hotmail.com

**

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชีและวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก,

e-mail : pataphet@hotmail.com

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชีและวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก,

e-mail : ying.ppp@hotmail.com

รอบคอบ ความรับผิดชอบ สามารถเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง ในทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักบัญชีใช้สารสนเทศเป็นตัวช่วยในการคำนวณ วิเคราะห์ข้อมูล นักบัญชีจำเป็นต้องนำทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น

คำสำคัญ : ความหลากหลาย บัญชี อาเซียน

Abstract

This research aimed to analyze the accounting varieties for each country in AEC of the accountants and university lecturers in Samutprakarn province. The objectives of the study were to 1) study the attitude of accountants and lecturers toward accounting diversities in each Asian country in Samutprakarn Province. 2) apply the diverse accounting knowledge for the preparation of accountants for entering the ASEAN Economic Community. The study employed a qualitative research, and the qualitative data were obtained through the interview. The key informants were 17 accountants and university lecturers, as key informants, in Samutprakarn province. Data from the interview were transcribed and analyzed by deductive methodology and content analysis. The findings of the study revealed that environment factors including economics, politics, laws and society have affected the accounting development. In addition, the research related to the knowledge and competence of accountants required various types of knowledge : society, economics, politics, and governmental arts, literature and culture both domestically and internationally as well as the ability to use understandable language for communication. Therefore, professional accountants need to possess basic knowledge of the business and be able to implement the accounting standards. All in all, systematic behaviors, thoughtful, responsibility, the ability to understand the situation well when confronting the rapid change in the information technology are important for accountants. The accountants need to apply information to help in the calculation accuracy for keeping the business smoothly.

Keywords : Variety, Accounting, AEC

บทนำ

ในสภาพสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่สูงมากในระดับภูมิภาคอาเซียนที่จะมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 AEC ย่อมาจาก ASEAN Economic Community มีความหมายภาษาไทยว่า ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปัจจุบันมีประเทศสมาชิก ทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม โดยมีเป้าหมายหลัก คือ รวมตลาดและฐานผลิตเดียวกัน เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนภายในกลุ่ม AEC และสร้างอำนาจต่อรองทางการค้าการลงทุนกับประเทศนอกกลุ่ม AEC ซึ่งเป็นลักษณะคล้ายกับการรวมกลุ่มของสหภาพยุโรปหรือ EU ด้วยเหตุผลนี้ประชากรของทุกประเทศในประชาคมอาเซียน จึงต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าจะได้รับความร่วมมือของแต่ละประเทศเป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันแต่ละประเทศก็ต้องรักษาผลประโยชน์ของประเทศตน ดังนั้น จึงควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาผู้ทำบัญชี อาจารย์ผู้สอน และบุคคลที่สนใจ ให้ทราบถึงผลประโยชน์และผลกระทบในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมการท่องเที่ยวและวิชาชีพ (นงลักษณ์ ศิริพิศ, สุชญา มานวกุล, และปฐมภรณ์ คำชื่น, 2557) และหากพิจารณาถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมา ก็คือการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้าแรงงานฝีมือ การบริการ การลงทุนและเงินทุน ตามแผนปฏิบัติการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC Blueprint (กลุ่มพหุภาคี สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ, 2554)

สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ จากการที่ได้ศึกษาข้อมูลของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (Department of Trade Negotiations) ของไทยมีความชัดเจนในกลุ่มวิชาชีพที่ต้องมีใบประกอบวิชาชีพ โดยมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบวิชาชีพของแต่ละประเทศ ก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอาเซียน ซึ่งสามารถไปทำงานในประเทศสมาชิกต่าง ๆ ได้ทั้งหมด 7 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ วิศวกรรม (Engineering Services) พยาบาล (Nursing Services) สถาปัตยกรรม (Architectural Services) การสำรวจ (Surveying Qualifications) แพทย์ (Medical Practitioners) ทันตแพทย์ (Dental Practitioners) บัญชี (Accountancy Services) โดยเพิ่ม “การท่องเที่ยว” เป็นสาขาที่ 8 (ลัดดา หิรัญญา, 2555) บัญชีเป็นวิชาชีพอีกสาขาหนึ่งที่จะต้องเปิดเสรีภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ซึ่งการให้บริการด้านบัญชี การตรวจสอบบัญชี และการจัดทำบัญชีนั้น กลุ่มประเทศในอาเซียนอื่นสามารถถือหุ้นร่วมกับไทยไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียน และจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติต้องน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมดของบริษัทดังกล่าว โดยนักบัญชีอาเซียนเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายไทย กรณีบริการจัดทำบัญชีสำหรับยื่นแบบภาษีให้กับบริษัทในเครือหรือในกลุ่มของบริษัทต่างชาตินั้น กลุ่มประเทศในอาเซียนสามารถถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 51 ของทุนจดทะเบียนและสามารถดำเนินธุรกิจได้เฉพาะในลักษณะการร่วมทุน (Joint Venture) กับ

บุคคลหรือนิติบุคคลสัญชาติไทยเท่านั้น นักบัญชีไทยจึงต้องมีการปรับกรอบแนวคิดให้เปิดกว้างศึกษาให้เข้าใจถึงผลกระทบทุกด้านของการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (จินตนา ชัยวรรณการ, 2555)

นักบัญชีควรมีความพร้อมในเรื่องความรู้ด้านวิชาชีพบัญชี ความรู้ด้านภาษา ความรู้ด้านกฎหมาย และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยหลีกเลี่ยงและบรรเทาผลกระทบในเชิงลบอันอาจเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ยังอาจช่วยให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ สร้างแนวทางและวางแผน เพื่อนำผลกระทบที่ได้รับมาเป็นโอกาสทำให้เกิดผลเชิงบวกได้ในอนาคต ซึ่งวิชาชีพบัญชีเป็น 1 ใน 8 วิชาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเปลี่ยนมาตรฐานการบัญชีไทย ให้เป็นมาตรฐานสากลและให้สามารถใช้ได้ในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด (นงลักษณ์ ศิริพิศ, สุขญา มานวกุล, และปฐมภรณ์ คำชื่น, 2557)

มาตรฐานการบัญชีเป็นส่วนประกอบสำคัญของโครงสร้างพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจและรากฐานของระบบการเงิน ซึ่งส่งผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงินของธุรกิจต่าง ๆ นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศต้องการข้อมูลที่มีความถูกต้องและเป็นมาตรฐานสากล เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุน ซึ่งในขณะนี้สภาวิชาชีพบัญชี (FAP) มีการปรับเลขมาตรฐานบัญชีให้สอดคล้อง และนำมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standard - IFRS) มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants: IES) มีจำนวน 8 ฉบับ ซึ่งฉบับที่ 3 เกี่ยวข้องกับเรื่องทักษะวิชาชีพ กำหนดไว้ว่าทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ซึ่งเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีพื้นฐานทักษะทางวิชาชีพดังกล่าว จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในสาขาวิชาชีพบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีก ทั้งทักษะวิชาชีพบัญชียังกล่าวมีรายละเอียดสอดคล้องกับการเป็นนักบัญชีมืออาชีพของอาเซียน ซึ่งได้กำหนดไว้ว่านักบัญชีในประเทศอาเซียนต้องมีความพร้อมด้านมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีที่เป็นสากล ความพร้อมในการศึกษากฎหมาย ข้อบังคับภาษีอากร ความพร้อมด้านการสื่อสาร การปรับตัว ความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความพร้อมด้านทัศนคติและจริยธรรม (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การศึกษาความหลากหลายทางบัญชีของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน ตามทัศนะของผู้ทำบัญชี และอาจารย์มหาวิทยาลัยในจังหวัดสมุทรปราการ โดยทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความหลากหลายของรูปแบบมาตรฐานการจัดทำบัญชีในแต่ละประเทศในอาเซียน ซึ่งจะส่งผลอย่างยิ่งต่อผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีไทยที่จะนำความรู้

ที่ได้รับจากผลการวิจัย ไปจัดฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ และเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนักบัญชีไทย ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มประเทศในอาเซียนและทั่วโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ทำบัญชี และอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีต่อความหลากหลายทางบัญชีของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน ในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเตรียมความพร้อมของนักบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในจังหวัดสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ทำบัญชี และอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 17 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แนวคำถาม

แนวคำถาม คือ สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางบัญชีของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน

- เครื่องอัดเสียง

เป็นเครื่องมือที่ช่วยบันทึกข้อมูลประกอบการสัมภาษณ์เพื่อการเก็บข้อมูลที่ชัดเจน และผู้วิจัยต้องได้รับอนุญาตจากผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนทำการบันทึกเสียง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

- กล้องถ่ายภาพ

เป็นเครื่องมือที่บันทึกภาพระหว่างการสนทนาและภาพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้วิจัยนำมาใช้ในการอธิบายผลการศึกษา

- ปากกาและสมุดจดบันทึก

เป็นเครื่องมือที่ช่วยบันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก

- วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 2 วิธีหลัก ได้แก่

การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytical Induction) โดยคณะผู้วิจัยได้สรุปผลที่พบเห็นจากนั้นลงมือสร้างข้อสรุปประเด็นต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแนวคำถาม

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบรรยายเช่นเดียวกับวิธีแรก แต่เป็นการประมวลข้อสรุปที่ได้ในพื้นที่ทำการวิจัย

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาทัศนคติของผู้ทำบัญชี และอาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อความหลากหลายทางบัญชีของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน ในจังหวัดสมุทรปราการ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้ข้อมูล ได้แสดงทัศนะดังนี้

“ความแตกต่างทางการบัญชีมีหลายอย่าง เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย มีสาเหตุที่แตกต่างกัน ในเรื่องความนิยม ความนิยมเป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงินหรือไม่ กิจการก็ควรตัดจ่ายค่าความนิยมออกจากบัญชีหรือไม่ และควรตัดจ่ายอย่างไร ตัวอย่างเช่น ค่าความนิยมที่ตัดจำหน่ายไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีอากร” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 1, 18 ตุลาคม 2558)

“วิธีปฏิบัติทางการบัญชี มีความแตกต่างกัน อย่างในตอนที่เศรษฐกิจตกต่ำที่ประเทศสหรัฐ ก็เลือกใช้วิธีที่เหมาะสม ทางรัฐก็ไม่ได้ออกข้อกำหนดอะไรมาก ทำให้งบการเงินของกิจการแสดงข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ ผู้บริหารบางกิจการก็เลือกวิธีการบัญชีหรือรายงาน เพื่อแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานให้ดูดีกว่าความเป็นจริง เรียกอีกอย่างว่าการแต่งงบการเงิน (Window Dressing)” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 3, 19 ตุลาคม 2558)

“การเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมาของสหราชอาณาจักรกับประเทศสหรัฐ เหมือนกันมากทั้งสองประเทศ มีมาตรฐานเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของงบการเงินที่มีผลกระทบจากตอนที่เงินเฟ้อ สหรัฐใช้มาตรฐานการบัญชีที่ให้บริษัทจำกัดมหาชน ต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติม เวลาเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมนั้นก็ได้เป็นประโยชน์กับผู้ใช้งบการเงิน” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 4, 19 ตุลาคม 2558)

“ความหลากหลายของมาตรฐานการบัญชีที่ทำการปรับหน่วยงานที่กำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศ ปรับความหลากหลายทางการบัญชีที่เกิดขึ้นภายในประเทศ โดยใช้มาตรฐานทางการบัญชี ก็หมายความว่ามาตรฐานทางการบัญชีจะแก้ปัญหในระดับภายในประเทศได้ แต่ความหลากหลายทางการบัญชียังมีอยู่ในระดับระหว่างประเทศ ความแตกต่างทำให้รายงานทางการเงินของประเทศเปรียบเทียบกับประเทศอื่นไม่ได้” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 5, 20 ตุลาคม 2558)

“คณะกรรมการของหน่วยงาน ได้จำกัดมาตรฐานการบัญชี แบบในสหรัฐ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ ส่วนในสหราชอาณาจักร ใช้มาตรฐานการบัญชีโดยอ้อม ผ่านกระบวนการยุติธรรม จึงไม่ได้นึกถึงผลกระทบจากสถานะเงินเฟ้อ หรือจากระดับราคาที่เปลี่ยนแปลงไป” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 8, 21 ตุลาคม 2558)

“เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อการบัญชีในประเทศต่าง ๆ อย่างอเมริกาได้จะยึดแนวทางการบัญชีระดับราคาทั่วไปช่วงภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง เพราะว่าประเทศในแถบนี้ มีภาวะเงินเฟ้อที่รุนแรง ต้องมีการปรับปรุงงบการเงินโดยใช้ระดับราคาที่เปลี่ยนแปลง แล้วก็ทำสินค้าและบริการมีมูลค่าต่ำกว่าราคาขาย ทำกำไรระยะยาว แล้วก็เพื่อเป็นหลักประกันว่าธุรกิจสามารถดำเนินงาน

อย่างต่อเนื่องได้” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 10, 22 ตุลาคม 2558)

“ส่วนทางเลือกในการปรับมาตรฐานการบัญชี แบ่งเป็น 3 ส่วน มีการใช้ข้อตกลงทวิภาคีสองประเทศขึ้นไปทำข้อตกลงยอมรับมาตรฐานของอีกประเทศหนึ่ง ต่อมาเป็นการยอมรับร่วมกันยุโรปกับกลุ่มประเทศแถบอเมริกาเหนือทำการยอมรับมาตรฐานวิชาชีพร่วมกัน แล้วอันสุดท้ายการปรับสอดคล้องกัน คือ ให้ภาคเอกชนนำข้อตกลงไปตกลงกันให้หน่วยงานทางการเมืองยอมรับ” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 7, 21 ตุลาคม 2558)

“ความแตกต่างวิธีปฏิบัติทางการบัญชีมาตรฐานการบัญชีที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ก็ขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้ใช้การเงินแต่ละกลุ่ม บางที่ผู้บริหาร ผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ เจ้าหนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการบัญชี และหน่วยงานกำกับดูแลประมาณนั้น” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 13, 24 ตุลาคม 2558)

“สรุปก็คือว่า มาตรฐานการบัญชีมันเป็นแบบหลักการบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรองทั่วไปนั้นแหละ หรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมาย โดยในระหว่างที่ยังไม่มีมาตรฐานและการบัญชีที่กฎหมาย โดยให้คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีได้ ให้ประกาศใช้แล้วเป็นมาตรฐานการบัญชี อธิบดีก็เป็นผู้ประกาศกำหนดช้อยกเว้นให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 17, 26 ตุลาคม 2558)

สรุปผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาทัศนคติ เมื่อกล่าวถึงความแตกต่างทางการบัญชีและการรายงานทางการเงินเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย และสังคม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางการบัญชี การยึดแบบจำลองทางการบัญชีที่แตกต่างกัน – แนวทางและกระบวนการในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของแต่ละประเทศ ซึ่งสาเหตุของความแตกต่างในวิธีปฏิบัติทางการบัญชี อย่างในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ กิจกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เลือกใช้ปฏิบัติการทางการบัญชีที่มีความเหมาะสม และผู้บริหารบางกิจการก็เลือกวิธีการบัญชีหรือรายงานเพื่อแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานให้ดูดีกว่าความเป็นจริง เรียกอีกอย่างว่าการแต่งบการเงิน (Window Dressing) และในด้านของความหลากหลายของมาตรฐานการบัญชีที่ทำการปรับ หน่วยงานที่กำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศ ปรับความหลากหลายทางการบัญชีที่เกิดขึ้นภายในประเทศโดยใช้มาตรฐานทางการบัญชี ก็หมายความว่ามาตรฐานทางการบัญชีจะแก้ปัญหาในระดับภายในประเทศได้ แต่ความหลากหลายทางการบัญชียังมีอยู่ในระดับระหว่างประเทศ ทำให้รายงานทางการเงินของประเทศเปรียบเทียบกับประเทศอื่นไม่ได้ เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อการบัญชีในประเทศต่าง ๆ มีภาวะเงินเฟ้อที่รุนแรง ต้องมีการปรับปรุงงบการเงินโดยใช้ระดับราคาที่เปลี่ยนแปลงแล้วก็ทำสินค้าและบริการมีมูลค่าต่ำกว่าราคาขาย เพื่อเป็นหลักประกันว่าธุรกิจสามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้ ด้านทางเลือกในการปรับมาตรฐานการบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับมาตรฐานการบัญชี มีหลายมิติ โดยอาจเป็นระดับภูมิภาคหรือระดับโลกเป็นการสมควรใจ

หรือการบังคับใช้ทำเป็นบางส่วน หรือครอบคลุมเบ็ดเสร็จ มีลักษณะเป็นการเมืองหรือวิชาชีพ ตามทางเลือกในการปรับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีให้สอดคล้องกัน ส่วนทางเลือกในการปรับมาตรฐานการบัญชีแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนั้น มาตรฐานการบัญชี หมายถึง หลักการบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมายโดยในระหว่างที่ยังไม่มีมาตรฐานและการบัญชีที่กฎหมายกำหนด ให้ถือว่ามาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีได้มีมติให้ประกาศใช้แล้วเป็นมาตรฐานการบัญชี ทั้งนี้อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดข้อยกเว้น ให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 2 ผลการจัดทำแนวทางสำหรับเตรียมความพร้อมนักบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในจังหวัดสมุทรปราการ

จากการศึกษา การจัดทำแนวทางสำหรับเตรียมความพร้อมนักบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในจังหวัดสมุทรปราการพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะ โดยวิธีการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ความรู้ความสามารถ หมายถึง การที่บุคคลนั้น มีทัศนคติ มีความคิดที่เป็นระบบความรู้ในสาขาที่เขาถนัด เมื่อไปปฏิบัติงานจะทำให้ได้งานที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนของนักบัญชี ความรู้ของนักบัญชี ก็ต้องมีความรู้เกี่ยวกับสังคมเศรษฐกิจการเมืองและการปกครองทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และความสามารถที่จะวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อธุรกิจและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศนำไปใช้ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและการวิเคราะห์ความเสี่ยง ” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 2, 18 ตุลาคม 2558)

“นักบัญชีก็ต้องมีความสำนึกในความเป็นคนไทย ศิลปะ วรรณกรรมและวัฒนธรรมอะไรต่าง ๆ นานา แล้วก็เรื่องของความสามารถที่ต้องคิดตามเขียนก็ใช้ภาษาที่ง่าย ๆ กระชับ เพื่อให้คนอื่นเข้าใจ” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 12, 23 ตุลาคม 2558)

“ในยุคนี้อย่างมีการแข่งขันสูงเท่าไร นักบัญชีก็ต้องมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจมากเท่านั้น หรือว่ามากไปกว่านั้น แล้วมาตรฐานการบัญชีก็สำคัญ ดังนั้น ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านธุรกิจ แล้วนำไปปฏิบัติควบคู่กับการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 6, 20 ตุลาคม 2558)

“จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ เรื่องของความโปร่งใส ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตมาเป็นอันดับแรก เพราะว่าถ้ามีความไม่ซื่อสัตย์ คดโกง ก็ผิดจรรยาบรรณ อีกเรื่องหนึ่ง ความรับผิดชอบแล้วก็รักษาความลับ” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 7, 21 ตุลาคม 2558)

“เรื่องของความเป็นมืออาชีพ การเรียนรู้ เทคนิค การทำงาน หรือด้านอื่น ๆ อีก เยอะแยะ นักบัญชีเป็นผู้ที่มีความสามารถที่เข้าใจการสื่อสารจากผู้คน ชักถามและคิดอย่างมีเหตุผล แล้วก็แก้ไขปัญหาก็ไม่เป็นระบบในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยได้ดี” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 9, 22 ตุลาคม 2558)

“ทัศนคติและพฤติกรรมของนักบัญชี นักบัญชีจะเป็นพวกชอบบริหารจัดการตนเอง คิดอย่างมีระบบในการทำงานแล้วก็เสร็จตามเวลา สามารถคาดคะเนพยากรณ์ปรับตัวได้เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลง แล้วอีกอย่างหนึ่งนักบัญชีจะมีความสงสัยมาก” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 11, 23 ตุลาคม 2558)

“นักบัญชี มักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คำนวณ วิเคราะห์ข้อมูลเหมือนกัน เดียวนี้เทคโนโลยีสารสนเทศก็ช่วยให้การทำงานบัญชีมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เพราะใช้ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ แทนที่จะใช้ระบบการลงบัญชีด้วยมือ ทำให้นักบัญชีสามารถที่จะจัดทำ และนำเสนอรายงานได้ง่ายขึ้น” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 14, 24 ตุลาคม 2558)

“นักบัญชีมืออาชีพ ก็มีการพัฒนาวิสัยทัศน์เหมือนกัน มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารสามารถที่จะจัดระบบและมอบหมายงานจริงจังและพัฒนาบุคลากร แล้วก็ความเป็นผู้นำได้อย่างสมบูรณ์แบบ มันเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่นักบัญชีต้องเข้าใจในทุก ๆ แง่มุม เพื่อทำให้องค์กรสามารถดำเนินไปได้” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 15, 25 ตุลาคม 2558)

“นักบัญชี จะมีความรู้แน่นในเรื่องทฤษฎี และเอามาประยุกต์ให้เข้ากับธุรกิจ นักบัญชีจำเป็นต้องนำทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ แล้วต้องมีความเข้าใจในธุรกิจของบริษัท และนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับธุรกิจได้ด้วย และตอนนี้ใกล้จะเปิดอาเซียน นอกจากนักบัญชีจะใช้ทฤษฎีของประเทศไทยเพียงอย่างเดียวไม่ได้แล้ว ต้องศึกษาเพิ่มเติมเรื่องของ ภาษา สิ่งที่เป็นสากลมากขึ้นเพื่อธุรกิจของพวกเรา” (การสื่อสารระหว่างบุคคล, คนที่ 16, 25 ตุลาคม 2558)

สรุปผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางสำหรับเตรียมความพร้อมนักบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ในด้านความรู้ความสามารถของนักบัญชี จะต้องประกอบไปด้วย ความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ความเป็นไทย ศิลปะ วรรณกรรมและวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจ ในสถานะที่ธุรกิจมีการแข่งขันสูง และในยุคการค้าเสรีที่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ซึ่งการดำเนินการของธุรกิจลักษณะนี้ต้องใช้มาตรฐานการบัญชีที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจึงจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านธุรกิจ เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติควบคู่กับการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้ สำหรับจรรยาบรรณในวิชาชีพบัญชีนั้น ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ต้องได้มาตรฐานในการปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบ ต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับ นักบัญชีต้องมีทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นระบบโดยมีความคิดอย่างรอบคอบ ความรับผิดชอบ สามารถเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี เมื่อสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลง ในทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักบัญชีสามารถใช้สารสนเทศเป็นตัวช่วยในการคำนวณ วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งในปัจจุบันพบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานด้านบัญชีมากยิ่งขึ้น

เพราะมีการใช้ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์แทนการใช้ระบบการลงบัญชีด้วยมือ ซึ่งทำให้นักบัญชีสามารถที่จะจัดทำและนำเสนอรายงานได้สะดวกและง่ายขึ้น นักบัญชีมืออาชีพ ต้องมีการพัฒนาวิสัยทัศน์ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารสามารถที่จะจัดระบบและมอบหมายงาน สามารถตั้งใจและพัฒนาบุคลากร มีความเป็นผู้นำได้อย่างสมบูรณ์แบบ ด้านของทฤษฎีก็เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับนักบัญชี นักบัญชีจำเป็นต้องนำทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ มีความเข้าใจในธุรกิจของบริษัท และสามารถนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับธุรกิจได้ ในขณะเดียวกันนักบัญชีต้องศึกษาเพิ่มเติมเรื่องภาษา เพื่อให้สนองต่อการเปิดประชาคมอาเซียนและเพื่อความเป็นสากลในเชิงธุรกิจสามารถไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผลและสรุป

จากการวิเคราะห์พบว่า ความหลากหลายทางการบัญชีมีหลายสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย และสังคม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางการบัญชี การยึดแบบจำลองทางการบัญชีที่แตกต่างกัน แนวทางและกระบวนการในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของแต่ละประเทศ ซึ่งผู้ทำบัญชีและอาจารย์มหาวิทยาลัย ต้องทราบถึงข้อกำหนดของมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ที่ได้กำหนดกรอบความรู้ ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจะต้องมีคือ ความรู้ทั่วไป ความรู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี การเงิน ความรู้ด้านองค์กรธุรกิจ และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะความสามารถในการประยุกต์ใช้โปรแกรมพื้นฐาน เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง เข้าใจง่ายแก่ฝ่ายบริหาร ตลอดจนทักษะในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ซึ่งมีความจำเป็นในการปฏิบัติงานบัญชีในยุคปัจจุบัน (กุสุมา ดาพิทักษ์, 2556) มาตรฐานเหล่านั้นสร้างส่วนประกอบที่สำคัญของเนื้อหาและกระบวนการศึกษาและพัฒนา เพื่อให้ได้รับการยอมรับและนำไปปฏิบัติตามนานาประเทศได้ ส่วนทางด้านทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีก็ต้องมีองค์ประกอบของคุณสมบัติที่เป็นไปตามที่ผู้ประกอบการหรือภาคธุรกิจต้องการ ซึ่งก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน องค์ประกอบของคุณลักษณะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 มีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2547 องค์ประกอบที่ 2 มีคุณสมบัติด้านทักษะทางวิชาชีพ และองค์ประกอบที่ 3 มีคุณสมบัติด้านการควบคุมการประกอบวิชาชีพบัญชี (สุพัตรา เนืองวัง, 2556) คุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ดังกล่าว คงยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ทางสภาวิชาชีพบัญชียังได้กำหนดความพร้อมสำหรับนักบัญชี เพื่อเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้แก่ 1. ความพร้อมด้านมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีที่เป็นสากล 2. ความพร้อมในการศึกษากฎหมาย ข้อบังคับภาษีอากร 3. ความพร้อมด้านการสื่อสารและการปรับตัว 4. ความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5. ความพร้อมด้านทัศนคติ จริยธรรม (สภาวิชาชีพบัญชี, 2557) ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเมื่อมีการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และในเรื่องของการศึกษาเป็น

ปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทักษะ และพฤติกรรมแตกต่างกัน ความรู้ความสามารถในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ กระบวนการ และกรรมวิธีในการปฏิบัติงาน เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับงานด้านปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะที่ผู้บริหารควรมี เช่นเดียวกับผู้ประกอบการวิชาชีพสอบบัญชี ที่ควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชีเพียงพอต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพ จะเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ถ้าไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลเพียงพอ ขณะเดียวกันวิชาชีพสอบบัญชีของไทยก็ได้มีการพัฒนาคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ในปี พ.ศ.2554 สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้กำหนดให้มีการควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ และการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่น ตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง (International Standards on Quality Control : ISQCs) (ศิลปพร ศรีจันทเพชร และธีรชัย อรุณเรืองศิริเลิศ, 2554) ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจึงต้องปรับตัวและพัฒนาตนเอง ศึกษาหาความรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมในความเป็นมืออาชีพด้วยเช่นกัน จากผลการศึกษาของ นฤมล สุมรรคา (2554) พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของบุคลากรทางบัญชีในสถานประกอบการ มีความพร้อมในการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกัน ในขณะที่ ทศนีย์วรรณ ภูพาน (2555) พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความพร้อมของผู้ทำบัญชีในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ในด้านความรู้ความสามารถของนักบัญชีนั้น จะต้องประกอบไปด้วย ความรู้ในด้านต่าง ๆ ด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองและการปกครอง ความเป็นไทย ศิลปะ วรรณกรรมและวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจ ในสถานะที่ธุรกิจมีการแข่งขันอย่างสูงในยุคการค้าเสรีที่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในทุกขณะ ซึ่งการดำเนินการของธุรกิจแบบนี้ต้องใช้มาตรฐานการบัญชีที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ดังนั้น ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านธุรกิจ เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติควบคู่กับการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้ เรื่องของจรรยาบรรณในวิชาชีพบัญชีต้องมีความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต มาตรฐานในการปฏิบัติงานนั้น ต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับ นักบัญชีมีทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นระบบ มีความคิดรอบคอบ มีความรับผิดชอบ สามารถเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักบัญชีใช้สารสนเทศเป็นตัวช่วยในการคำนวณ วิเคราะห์ข้อมูล ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศอำนวยความสะดวกการทำงานบัญชีมีมากขึ้น มีการใช้ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์แทนการใช้ระบบการลงบัญชีด้วยมือ ทำให้นักบัญชีสามารถที่จะจัดทำและนำเสนอรายงานได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องมีทักษะในการปฏิบัติงาน 5 ทักษะวิชาชีพ ซึ่งเมื่อมีการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทางสภาวิชาชีพบัญชีได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพของวิชาชีพบัญชีไทย จึงได้ดำเนินการมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักวิชาชีพบัญชีไทย ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุง

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ การเพิ่มบทบาทของสภาวิชาชีพบัญชีในฐานะผู้นำนโยบายวิชาชีพระหว่างประเทศ การจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพบัญชี การจัดหลักสูตรอบรมด้าน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี การจัดทำฐานข้อมูลด้านวิชาการ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านบัญชีให้แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป ทราบ รวมทั้งการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านวิชาชีพบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี, 2556) ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเมื่อมีการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ทักษะของผู้ทำบัญชี และอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีต่อความหลากหลายทางบัญชีของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน ในจังหวัดสมุทรปราการนั้น ควรที่จะศึกษาถึงทัศนคติหรือองค์ประกอบในด้านอื่น ๆ เพื่อที่จะได้ศึกษาในหลาย ๆ รูปแบบ
2. การจัดทำแนวทางสำหรับเตรียมความพร้อมนักบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในจังหวัดสมุทรปราการนั้น เมื่อมีการนำแนวทางสำหรับเตรียมความพร้อมนักบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้วนั้น ควรที่จะมีการทดสอบก่อนนำไปใช้จริง และเมื่อได้ผลสำเร็จก็สามารถใช้ต่อไปได้ หรือถ้ามีปัญหาอุปสรรคก็นำกลับมาดำเนินการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพหุภาคี สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ. (2554). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีความสำคัญอย่างไร*. สืบค้น 21 มีนาคม 2559, จาก <https://ttmmedia.wordpress.com/2011/07/13/aec-ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน>
- การสื่อสารระหว่างบุคคล. คนที่ 1-17. (2558, ตุลาคม). ผู้ทำบัญชีและอาจารย์มหาวิทยาลัย จังหวัดสมุทรปราการ [บทสัมภาษณ์].
- กุสุมา ดาพิทักษ์. (2556). *นักบัญชีที่องค์กรธุรกิจต้องการ “เก่ง + ดี”* [เอกสารอัดสำเนา]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จินตนา ชัยวรรณการ. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่อง การปรับเปลี่ยนส่วนราชการเป็นองค์การมหาชน ศึกษากรณีโรงพยาบาลบ้านแพ้ว* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทัศนีย์วรรณ ภูผ่าน. (2555). *การตระหนักถึงผลกระทบของประชาคมอาเซียนต่อผู้จัดทำบัญชีในจังหวัดเลย*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นงลักษณ์ ศิริพิศ, สุขญา มานวกุล, และปฐมาภรณ์ คำชื่น. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของนักบัญชีไทยกับการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน* [เอกสารอัดสำเนา]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

- นฤมล สุมรรคา. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา สถานประกอบการจังหวัดสระบุรี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ลัดดา หิรัญญา. (2555). นักการบัญชีไทยกับความพร้อมในการใช้มาตรฐานการบัญชี ตามกรอบมาตรฐานกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียน [เอกสารอัดสำเนา]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร, และธีรชัย อรุณเรืองศิริเลิศ. (2554). การเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาชีพบัญชีของกลุ่มประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารบริหารธุรกิจ, 34(ฉบับพิเศษ), 31-45.
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2556). จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2553. ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 19. นนทบุรี: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2557). พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2557. นนทบุรี: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2552). นิยามคำศัพท์ตามมาตรฐานการบัญชี. สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- สุพัตรา เนื่องวัง. (2556). คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของบริษัทผาแดง อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.